

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

8 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

SSN Władysław Pawlak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 8 marca 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej T. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z 27 stycznia 2021 r., IX Ca 990/20,

w sprawie z powództwa T. S.

przeciwko C. spółce akcyjnej w P.

o zapłatę,

oddala skargę kasacyjną

Władysław Pawlak

Karol Weitz

Marta Romańska

UZASADNIENIE

Powódka T. S. wniosła o zasądzenie od pozwanej C. Spółki Akcyjnej w P. kwoty 60000 zł z ustawowymi odsetkami od 24 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazała, że 11 kwietnia 2003 r. w O. w wypadku drogowym zginęła jej matka. Sprawca wypadku został skazany wyrokiem karnym. W chwili

spowodowania wypadku sprawcę łączyła umowa ubezpieczenia cywilnego posiadaczy pojazdów mechanicznych z pozwaną. Po zgłoszeniu pozwanej żądania zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę polegającą na śmierci matki pozwana odmówiła zapłaty wskazując na zawartą z powódką 2 listopada 2003 r. ugodę (dalej jako „Ugoda”). Wyrokiem z 29 września 2020 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo.

Sąd ustalił, że 11 kwietnia 2003 r. w O. w wypadku samochodowym zginęła matka powódki. Sprawca wyroku został skazany wyrokiem karnym. W chwili spowodowania wypadku łączyła go z pozwaną umowa ubezpieczenia cywilnego posiadaczy pojazdów mechanicznych pozwaną

2 listopada 2003 r. pozwana przyjęła na siebie odpowiedzialność za szkodę polegającą na śmierci matki powódki w wypadku drogowym i ustaliła z powódką kwotę odszkodowania na 35 000 zł, zawierając z nią Ugodę. Powódka oświadczyła w ugodzie, że wyczerpuje ona wszelkie jej roszczenia, tak dotychczasowe, jak i przyszłe, z tytułu powstałej szkody oraz jej następstw i tryb ich dochodzenia od pozwanej. Po zgłoszeniu pozwanej żądania zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę polegającą na śmierci matki pozwana odmówiła zapłaty powołując się na zawartą Ugodę.

Sąd ocenił, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie z powodu powagi rzeczy ugodzonej. Zgodnie z rzeczoną ugodą powódka oświadczyła, że ugoda wyczerpuje wszelkie roszczenia, tak dotychczasowe, jak i przyszłe z tytułu zaistniałej szkody i jej następstw. Treść ugody jest jednoznaczna. Godząc się na zapłatę kwoty 35 000 zł powódka wyczerpała wszelkie roszczenia ówczesne i przyszłe związane z utratą matki. Wobec jasności i jednoznaczności ugody nie było konieczności dokonywanie jej wykładni w inny sposób niż metodą wykładni językowej.

Zgodnie z art. 917 k.c., przez ugodę strony czynią sobie wzajemnie ustępstwa w zakresie istnienia między nimi stosunku prawnego, w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie bądź uchylić spór istniejący lub mogący powstać. Ugoda może zatem obejmować również, jak w niniejszej sprawie, przyszłe ewentualne roszczenia, a nie tylko roszczenia aktualne w chwili jej zawarcia. Zawierając Ugodę w 2003 r.

i obejmując nią zarówno roszczenia ówczesne, jak i przyszłe, strony musiały kalkulować sobie opłacalność zawarcia ugody na takich warunkach. Powódka nie twierdziła przy tym, aby do ugody została zmuszona i aby do jej zawarcia doszło na skutek błędu lub niewiedzy. Była reprezentowana i nie kwestionowała pełnomocnictwa do obrony jej interesów. Skoro z treści ugody wynika, że wyczerpywała ona roszczenia powódki również na przyszłość, czyli obejmowała także roszczenia na podstawie art. 448 k.c. to uzasadniało to oddalenie powództwa.

Apelację od wyroku z 29 września 2020 r. wniosła powódka, Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 27 stycznia 2021 r. oddalił apelację. Sąd Okręgowy w całości podtrzymał ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przyjętą przez ten sąd ich ocenę prawną. Dokonując wykładni Ugody Sąd Okręgowy wskazał, na pismo powódki z 20 sierpnia 2003 r., w którym wносиła ona do pozwanej o przyznanie przez nią w związku ze śmiercią matki: zadośćuczynienia w wysokości 50 000 zł, renty uzupełniającej w wysokości 400 zł, kosztów wykonania nagrobku w wysokości około 6000 zł, zwrotu kosztów pogrzebu w wysokości 2710 zł, zwrotu kosztów nekrologu w kwocie 83,46 zł, zwrotu kosztów opłaty za miejsce na cmentarzu w kwocie 504 zł oraz zwrotu kosztów kopania grobu w kwocie 215 zł, W powołanym piśmie wzmiankowała powódka o możliwości ugodowego załatwienia sprawy. W tym świetle należy według Sądu Okręgowego przyjąć, że wypłacona na podstawie Ugody powódce przez pozwaną kwota 35 000 zł obejmowała również zadośćuczynienie za śmierć matki powódki. Wysokość świadczenia, które powódka uzyskała od pozwanej w wyniku Ugody w powiązaniu z treścią powołanego pisma w sposób jednoznaczny wskazuje, że kwota ta miała obejmować również wynagrodzenie krzywdy, której powódka doznał wskutek śmierci matki. Wchodzące w skład żądania powódki z pisma z 20 sierpnia 2003 r. roszczenia, z którymi wystąpiła ona wobec pozwanej obok zadośćuczynienia nie stanowiły nawet połowy kwoty, którą uzyskała od pozwanej. Z tych względów Sąd Okręgowy ocenił, że nie sposób przyjąć, że Ugoda, jak twierdziła powódka dotyczyła wyłącznie roszczenia, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c. i nie obejmowała roszczenia o zadośćuczynienia w rozumieniu art. 448 w związku z art. 24 §1 k.c.

Skargę kasacyjną od wyroku z 27 stycznia 2021 r. wywiodła powódka. Zarzucając naruszenie art. 65 §1 i 2 k.c., art. 917 k.c., art. 448 k.c., art. 24 k.c. oraz

art. 446 § 3 k.c. w związku z treścią Ugody, a także art. 65 §1 i 2, art. 917, art. 448, art. 24 oraz art. 446 §3 k.c. w związku z treścią Ugody jak również art. 65 § 1 i 2, art. 917, art. 448, art. 24 k.c. i art. 446 § 3 k.c. oraz art. 68 § 2, art. 5, art. 917 k.c. w związku z treścią Ugody i art. 58 § 1, art. 98, art. 917 k.c. w związku z treścią Ugody wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz powódki od pozwanej kwoty 60000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 24 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty kasacyjne zmierzały do wykazania, że błędna była wykładnia Ugody dokonana przez sądy obu instancji zakładająca, że Ugoda objęła także roszczenie powódki o zapłatę zadośćuczynienia z tytułu śmierci matki. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie wskazuje, że ugoda dotyczy stosunku prawnego łączącego strony i jej przedmiotem stają się wszystkie roszczenia wynikające z takiego stosunku prawnego, o ile strony ugody inaczej wyraźnie nie postanowiły w jej treści. Jeśli więc treść ugody nie wskazuje na co innego, należy przyjąć, że wyczerpuje ona wszystkie roszczenia wynikające ze stosunku prawnego, którego dotyczy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2018 r. II CSK 375/17 (nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 14 listopada 2023 r., I CSK 5335/22 (nie publ.)). Biorąc pod uwagę przytoczone założenie, a także zważywszy, że Ugoda zawarta w niniejszej sprawie przez strony, obejmowała, zgodnie ze swoją treścią, wszelkie roszczenia powódki względem pozwanej, tak dotychczasowe, jak i przyszłe z tytułu zaistniałej szkody w postaci śmierci matki powódki i jej następstw, należało przyjąć, tak jak to uznały sądy obu instancji, że objęła ona również zadośćuczynienie należne powódce z tego tytułu i nie mogła ona już uzyskać takiego zadośćuczynienia ponad kwotę objętą Ugodą. Wszelkie zatem zarzuty kasacyjne zmierzające do odmiennej wykładni Ugody należało ocenić jako bezzasadne.

Obok zarzutów dotyczących błędnej wykładni Ugody powódka podniosła również zarzut że reprezentujący ją przy zawarciu Ugody pełnomocnik zrzekając się w jej imieniu wszelkich roszczeń z tytułu śmierci jej matki przekroczył granice swojego umocowania, wobec czego nieuwzględnienie tej okoliczności przez Sąd drugiej instancji miało oznaczać naruszenie art. 58 § 1, art. 98 i art. 917 k.c.. Zarzut

ten nie może odnieść skutku, albowiem w toku postępowania przed sądami obu instancji nie poczyniono żadnych ustaleń faktycznych co do treści oświadczenia woli powódki o udzieleniu umocowania działającemu w jej imieniu pełnomocnikowi. Ustaleń takich nie mógł poczynić również Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym (por. art. 398¹³ § 2 k.p.c.) wobec czego brak podstawy faktycznej do zweryfikowania przedmiotowego zarzutu kasacyjnego i musi on zostać oceniony jako bezzasadny.

W związku z bezzasadnością wszystkich zarzutów kasacyjnych skarga kasacyjna podlegała oddaleniu. Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Władysław Pawlak

Karol Weitz

Marta Romańska

[SOP]

[ms]